

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

Pro P. Quintio, Oratio I.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-431](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-431)

M. TVLLII CICERONIS

PRO P. QVINTIO, ORATIO. I.

VAE RES IN CIVITATE DVAE PLVRI-
 mum possunt, hę cōtra nos ambę faciūt in hoc tēpore,
 summa gratia, & eloquētia. quarū alterā C. Aquilī ve-
 reor, alterā metuo. eloquētia Q. Hortēsi ne me dicēdo
 impediāt, nōnihil commoueor: gratia Sex. Neuii ne P.
 Quintio noceat, id vero nō mediocriter primesco. Neq;
 hoc tātopere querēdū videre, hęc summa in illis esse,
 si in nobis essent saltē mediocria. verū ita se res habet,
 vt ego, q neq; vsu satis, & ingenio parū possum, cū pa-
 trono disertissimo cōparer: P. Quinti^o, cui tenues opes,
 nullę facultates, exiguę amicorū copię sunt, cū aduer-
 sario gratiosissimo cōtēdat. Illud quoq; nobis accedit ī
 cōmodū, q; M. Iunius, q hanc aliquoties apud te egit,

Antecedens Cic. & Quint.
 multis difficultatib; la-
 borant

Ab hęc dA
 volumi

Opes.
 Facultates

Consequens: sunt scilicet ex quo anno
 audendi

Prole p; s;

Conclusio exordij

homo & in aliis causis exercitatus, & in hac multū & sepe versatus, hoc tēpore abest, noua
 legatione impeditus, & ad me ventū est, qui, vt summa haberē cetera, tēporis qdē certe vix
 satis habui: vt rem tantā, tot cōtrouersis implicatā, possem cognoscere. ita, quod mihi con-
 suevit in ceteris causis esse adiūmeto, id quoq; in hac causa deficit. nam quō minus ingenio
 possum, subsidio mihi diligētiā cōparauī. quę quanta sit, nisi tēpus, & spatīū darū sit, intelli-
 gi nō potest. Quę quo plura sunt C. Aquilī, eo te, & hos q tibi in cōsilio adsunt, meliori mē-
 te nostra verba audire oportebit, vt multis incōmodis veritas debilitata, tandē æquitate ra-
 tiū virorū recreet. Q; si tu iudex nullo præsidio fuisse videbere cōtra vim, & gratiā, solitu-
 dini, atq; inopię: si apud hoc cōsiliū ex opibus, nō ex veritate causa pendet: profecto nihil est
 iam sanctū, atq; syncerū in ciuitate: nihil qd humilitatē, cuiusq; grauitas & virtus iudicis cō-
 solet. Certe, aut apud te, & eos q tibi affūt, veritas valebit, aut ex hoc loco repulsa vi, & gra-
 tia, locū vbi cōsistat, reperire nō poterit. Nō eo dico C. Aquilī, quo mihi veniat ī dubiū tua
 fides & cōstantia, aut quo nō iis, quos tibi aduocasti, viris electissimis ciuitatis, spem summā
 habere P. Quintius debeat. quid ergo est? Primū magnitudo periculi summo timore hominē
 afficit, q; vno iudicio de fortunis oibus decernit: idq; dū cogitat, nō minus sæpe ei venit in
 mentē potestatis, q; æquitatis tuę, propterea q; oēs, quorū in alterius manu vita posita est,
 sapius illud cogitat, qd possit is, cuius in ditōne ac potestate sunt, q; qd debeat facere. De
 inde habet aduersariū P. Quintius verbo Sex. Neuiū, re vera huiusce ætatis hoies disertissi-
 mos, fortissimos, ornatissimos nostrę ciuitatis, q; cōmuni studio, summis opibus Sex. Neuiū
 defendūt. si id est defendere, cupiditati alterius obtēperare, quo is facili^o quē velit iniquo iu-
 dicio opprimere possit. Nā qd hoc iniquius aut indignū C. Aquilī dici aut cōmemorari po-
 test, q; me, q; caput alterius, famā, fortunāq; defendā, priore loco causam dicere: cum præfer-
 tim Q. Hortēsius q; hoc iudicio partes accusatoris obtinet, cōtra me sit dicturus, cui summā
 copiā facultatēq; dicēdi natura largita est. Ita fit, vt ego q; tela depellere, & vulneribus mede-
 ri debeat, tū id facere cogar, cū etiā telū aduersarius nullū iecerit: illis autē id tēpus impugnā-
 di det, cū & vitā illorū impetus potestas adēpta nobis erit: & si qua in re, id qd parati sunt
 facere, falsum crīmen, quasi venenatū aliqd telū iecerint, medicinę faciendę locus nō erit. Id
 accidit prætoris iniquitate, & iniuria. Primū q; contra omnī cōsuetudinē, iudiciū prius de
 probro, q; de re maluit fieri. deinde q; ita cōstituit id ipsum iudiciū, vt reus, anteq; verbū ac-
 cusatoris audisset, causam dicere cogeret. quod eorū gratia, & potentia factū est, q; quasi sua
 res, aut honos agat, ita diligēter Sex. Neuii studio & cupiditati morē gerūt, & in eiusmodi
 rebus opes suas experiunt, in qbus quo plus propter virtutē nobilitatēq; possunt, eo minus
 qd possint, debēt ostēdere. Cū tot tātisq; difficultatib; affectus atq; afflictus in tuā C. Aquilī
 fidē, veritatē, misericordiā P. Quintius cōfugerit, cū adhuc ei ppter vim aduersariorū non
 ius par, nō agēdi potestas eadē, nō magistratus æquus reperiri potuerit, cū ei summā per in-
 iuriā omnia inimica, atq; infesta fuerint, te C. Aquilī, vosq; q; in cōsilio adestis, orat, atq; obse-
 crat, vt multis iniuriis iactatā atq; agitatā æquitatē, in hoc tandē loco cōsistere, & cōfirma-

A

Oratio

ri patiamini. Id quo facilius facere possitis, dabo operā, vt a principio res quēadmodū gesta & cōtracta sit, cognoscatis. C. Quintius fuit P. Quintiū huius frater, sane caterarū rerum paterfamilias & prudēs & attētus, vna in re paulo minus cōsideratus, q̄ societate cū Sex. Neuius fecerit, viro bono, verūtamen non ita instituto, vt iura societatis, & officia certi patrifamilias nosse posset. nō quo ei deesset ingeniu: nam neq; parū facetus scurra Sex. Neuius, neq; inhumanus p̄co est vnq̄ existimatus. quid ergo est: cū ei natura nihil melius q̄ vocē dedisset, pater nihil prater libertatē reliquisset, vocē in questū cōtulit, libertate vsus est, quo impunius dicax esset. Quare q̄ sociū tibi eum velles adiūgere, nihil erat, nisi vt in tua pecunia cōdisceret, qui pecuniā fructus esset. Tamē inductus cōsuetudine, ac familiaritate Quintius fecit, vt dixi, societate earū rerū, quē in Gallia comparabant. erat ei pecuaria res ampla, & rustica, sane bene culta, & fructuosa. Tollitur ab arriis Liciniis, atq; a p̄conū cōfessu in Gallia Neuius, & trans Alpes vsq; trāfertur. fit magna mutatio loci, nō ingenii. nam q̄ ab adulescentulo questū sibi instituisset sine impendio, posteaq̄ nescio qd̄ impendit, & in cōmune cōtulit, mediocri questu cōtentus esse nō poterat. nec mirū, si is q̄ vocē venalē habuerat, ea quae voce quasiuerat, magno sibi questui fore putabat. Itaq; hercule haud mediocriter de cōmuni quicquid poterat, ad se in priuatā domū seuocabat. Quā in re ira diligēs erat, quasi ii, qui magna fide societate gererent, arbitriū pro socio cōdemnari solerent. Verū his de rebus non necesse habeo dicere ea, quae me P. Quintius cupit cōmemorare, tametsi causa postulat. tamen quia postulat, nō flagitat, prateribo. Cum annos iam cōplures societas esset, & cū saepe suspectus Quintio Neuius fuisset, neq; ita cōmode posset rationē reddere earū rerū, quas libidine non ratione gesserat, moritur in Gallia Quintius, cū adesset Neuius, & moritur repentino. heredem testamētō reliquit hūc P. Quintiū: vt ad quē summus moeror morte sua veniebat, ad eūdē summus honos quoq; perueniret. Quo mortuo, nec ita multo post, in Gallia proficiscitur Quintius. ibi cū isto Neuiō familiariter viuit, annū fere vna sunt, cum & de societate inter se multa cōmunicaret, & de tota illa ratione atq; re Gallicana. neq; interea verbū vllū interposuit Neuius, aut societate sibi quippiā debere, aut priuatim Quintiū debuisse. Cum aris alieni aliquātulū esset relicū, qbus noibus pecuniā Romae curari oporteret, auctione in Gallia P. hic Quintius Narbone se facturū esse proscribit, earū rerū, quae ipsius erant priuatae. Ibi tū vir optimus Sex. Neuius hominē multis verbis deterret ne auctione, eum non ita cōmode posse eo tēpore quae proscripsisset vendere, Romae sibi nummorū facultate esse, quā si saperet, cōmunē existimaret, pro fraterna illa necessitudine, & pro ipsius affinitate. Nam P. Quintiū cōsobrinā habet in matrimonio Neuius, & ex ea liberos. Quia qd̄ virū bonū facere oportebat, id loquebat Neuius: credidit Quintius, eum q̄ orationē bonorum imitare, facta quoq; imitaturū. auctione velle facere desistit, Romā proficiscit, decedit ex Gallia Romā simul Neuius. Cū pecuniā C. Quintius P. Scapula debuisset, per te C. Aquili decidit P. Quintius, qd̄ liberis eius dissolueret. Hoc eo p̄ te agebat, q̄ propter arariā rationē nō satis erat in tabulis inspexisse quantū deberet, nisi a questoribus quassisset quantum solueret. Decidis, staturisq; tu propter necessitudinē, quae tibi cū Scapulis est, qd̄ iis ad denariū solueret. Hae oīa Quintius agebat auctore, & cōsuasore Neuiō. nec mirū, si eius vtebat cōsilio, cui⁹ auxiliū sibi paratū putabat. non modo em pollicitus erat in Gallia, sed Romae quotidie, simulatq; sibi hic annuisset, numeraturū se dicebat. Quintius porro istū posse facere, videbat: debere, intellegebat: mētiri, quia causa cur mētiret nō erat, nō putabat. quasi domi nūmos haberet, ita cōstituit Scapulis se daturū, Neuiū certiorē facit, rogat vt curet, qd̄ dixisset. Tum iste vir optimus (vereor ne se derideri putet, q̄ iterū iā dico optimus) q̄ hūc in summas angustias adductū putaret, vt eū suis cōditionibus in ipso articulo tēporis astringeret, affem sese negat daturū, nisi prius de rebus rationibusq; societatis oibus decidisset, & scisset sibi cū Quintio cōtrouersie nihil futurū. Posterius inquit ista videbim⁹ Quintius, nūc hoc velim cures (si tibi videtur) quod dixisti. negat se alia ratione facturū, quod promississet, nō plus sua referre, q̄ si cū auctione vderet, domini iussu quippiā promississet. Destitutiōe illa perculsus Quintius, a Scapulis paucos dies aufert, in Gallia mittit, vt ea quae proscriperat, veniret. deteriore tēpore absens auctione, Scapulis difficiliore conditione dissoluit. tūc appellat vltro Neuiū, vt quoniā suspicaret aliqua de re fore cōtrouersia, videret vt q̄primū & q̄minima cū molestia tota res trāfigeretur. Dat iste amicum M. Trebellium: nos cōmunē necessarium, qui istius domi erat educatus, & quo vtebatur iste plurimū, propinquū nostrū Sex. Alphenū. Res cō-

uenire nullo modo poterat: propterea q̄ hic mediocrē iacturam facere cupiebat, iste medio-
 cri praeda cōtentus nō erat. itaq̄ ex eo tēpore res esse in vadimoniū cōepit. Cum vadimonia
 saepe dilata essent, & cum aliquātū tēporis in ea re esset cōsumptū, neq̄ quicq̄ perfectū esset,
 venit ad vadimoniū Neuius. Obsecro C. Aquili, vosq̄ qui adestis in cōsilio, vt diligenter at
 D rēdatis, vt singulare genus fraudis, & nouam rationē insidiarum cognoscere possitis. Ait se
 auctionatū esse in Gallia: qđ sibi videretur, se vēdidisse: curasse ne quid sibi societas deberet:
 se iam neq̄ vadari amplius, neq̄ vadimoniū promittere, si quid agere secum velit Quintius,
 non recusare. Hic, cum rem Gallicanā cuperet reuifere, hominē in presentia nō vadatur. ita
 sine vadimonio disceditur. Deinde Romē dies. XXX. fere Quintius cōmoratur, cum ceteris
 E quā habebat vadimonia differt, vt expeditus in Gallia proficisci posset, proficiscitur, Roma
 egreditur ante diem. IIII. Cal. Februarii Spurione & Norbano Cons. quāso vt eum diē me-
 A morie mādetis. L. Albius Sex. filius Quirinas, vir bonus & cōprimis honestus vna profectus
 est. Cum venissent ad Vada Volaterrana quā nominant, vidēt perfamiliarē Neuii, q̄ ex Gal-
 lia pueros venales istī adducebat, L. Publiciū, qui vt Romā venit, narrat Neuiō, quo in loco
 viderit Quintiū, qđ nisi ex Publicio narratū Neuiō esset, non tam cito res in contētione ve-
 nisset. Tum Neuius ipse, pueros circū amicos dimittit, ipse suos necessarios ab atriiis Liciniis
 & a faucibus macelli corrogat, vt ad tabulā Sextiam sibi assint hora secūda postridie, veniūt
 B frequētes, testificantur istī P. Quintiū non stetit, & se stetit. tabulā maximā signis homi-
 num nobiliū consignatur. disceditur, postulat a Burrieno pratore Neuius, vt ex edicto bo-
 na possidere liceat. iussit bona proscribi eius, quicum familiaritas fuerat, societas erat, affi-
 nitas liberis istius viuis diuelli nullo modo poterat. Qua ex re intelligi facile potuit, nullū
 esse officium tam sanctum, atq̄ solenne, quod non avaritia cōminuere, atq̄ violare soleat.
 C Etenī si veritate amicitia, fide societas, pietate propinquitas colitur, necesse est iste qui ami-
 cum, sociū, affinem, fama ac fortunis spoliare conatus est, vanum se, & perfidiosum, & im-
 piū esse fateatur. Libellos Sex. Alphenus procurator P. Quintiū, familiaris & ppinquus Sex.
 Neuii deicit, seruulum vnum quem iste prehenderat abducit, denunciāt sese procuratorē
 esse, istum æquum esse famā fortunisq̄ P. Quintiū cōsulere, & aduentum eius expectare. Qđ
 D si facere nolit, atq̄ inhibuerit eiusmodi rationib⁹ illum ad suas cōditiones perducere, sese nī
 hil precari, & si quid agere velit, iudicio defendere. Hæc dum Romæ geruntur, Quintius
 interea contra ius & consuetudinem, edicto pratoris de saltu agroq̄ communi a seruis cō-
 munibus vi detruditur. Existima C. Aquili id, modo & ratione omnia Romæ Neuiū fecisse,
 si hoc, quod per literas istius ī Gallia gestum est, recte atq̄ ordine factum videtur. Expulsus
 E atq̄ eiectus e pradio Quintius, accepta insigni iniuria, confugit ad C. Faccū imperatorem,
 qui tum erat in prouincia, quem vt ipsius dignitas poscit, honois gratia nomino. Is eam rē
 q̄ vehementer vindicandam putarit, ex decretis eius poterit cognoscere. Alphenus interea
 A ea q̄ iste caput petere non desinebat. Iste postulat vt procurator iudicatum solui satisfaret:
 negat Alphenus æquum esse procuratorē satisfare, quod reus satisfare non deberet, si ipse
 adesset. appellatur Tribunū, a quibus cum esset certum auxiliū petitum, ita tamen discedi-
 rur, vt Idibus Seprēbribus P. Quintium sisti Sex. Alphenus pmitteret. Venit Romā Quin-
 B tius, vadimonium sisti, iste homo acerrimus bonorum possessor, expulsor, ereptor, annum
 & sex menses nihil petit, quiescit, conditionibus hunc quoad potest producit. a Cn. Dolabel
 la deniq̄ pratore postulat, vt sibi Quintius iudicatum solui satisfaret, ex formula, quod ab eo
 petat: quoniam eius ex edicto pratoris Romæ bona dies. XXX. possessa sint. Non recusabat
 Quintius quin ita satisfare iuberet, si bona possessa essent ex edicto. decernit, q̄ equum, nihil
 dico. vnum hoc dico, nouum. & hoc ipsum tacuisse malle, quoniam vtrunq̄ quiuis intelli-
 gere potuisset. iubet P. Quintium sponsonem cum Sex. Neuiō facere, si bona sua ex edicto
 C P. Burrieni pratoris dies. XXX. possessa non essent. Recusabant qui aderant tum Quintio,
 demōstrabāt de re iudiciū fieri oportere, vt aut vterq̄ inter se, aut neuter satisfaret: nō ne-
 cesse esse famā alterius in iudicium venire. clamabat porro ipse Quintius, sese idcirco nolle
 satisfare, ne videretur iudicasse bona sua ex edicto possessa esse. sponsonē porro si istiusmodi
 D faceret, se (id qđ nūc euenit) de capite suo priore loco causam esse dicturū. Dolabella (quem
 admodum solent homines nobiles: seu recte seu perperam facere coeperunt, ita in vtroq̄ ex-
 cellunt, vt nemo nostro loco natus assequi posset) iniuriā facere fortissime perseuerat:

Ante diem
 IIII. Ca. Fe.
 Vada Vo-
 laterrana.

Circū ami-
 cos.

Assumptio
 Com. iudicio
 Propositio

Vadimo-
 nium sisti.

Ni bona.

Nobilium
 pertinacia.

Oratio

aut satisfacere, aut spōtionē iubet facere: & iterea recusantes nostros aduocatos acerrime sub
moueri. Cōturbat⁹ sane discedit Quintius, neq; mirū, cui hęc optio tā misera tamq; iniqua
daret, vt aut ipse se capitis dānaret, si satisfacisset: aut causam capitis, si spōtionem fecisset,
priore loco diceret. Cū in altera re causę nihil esset, quin secus iudicaret ipse de se, qđ iudiciū
cū grauissimū est, in altera spes esset ad talē tamē virū iudicē veniēdi, vnde eo plus opis au
ferret, quo minus attulisset gratiā, spōtionē facere maluit. fecit, te iudicē C. Aquiliū sumpsit,
ex sponso egit. In hoc summa iudiciū causaq; tota cōsistit. Iudiciū esse C. Aquiliū nō de
pecuniaria, sed de fama fortunisq; P. Quintiū vides. cum maiores ita cōstituerint, vt q pro ca
pite diceret, is posteriore loco diceret, nos inaudita criminatione accusatorum, priore loco
causam dicere intelligis. eos porro qui defendere cōsuerūt, vides accusare, & ea ingenia con
uertī ad perniciē, quę antea versabant in salute atq; auxilio ferēdo. Illud etiam restiterat, qđ
hesterno die fecerūt, vt te in ius adducerēt, vt nobis tēpus qđiu dicerem⁹, prestitueres. Quā
rem facile a pratore impetrassent, nisi tu quod esset tuū ius, & officiū, potestasq; docuisses.
Neq; nobis adhuc pręter te quisq; fuit, vbi nostrū ius cōtra illos obtineremus: neq; illis vnq;
satis fuit illud obtinere, quod probari omnibus posset. ita sine iniuria potētia leuē atq; ino
pēm esse arbitrant. Verū quoniā tibi instat Hortensius, vt eas in cōsiliū: a me postulat, ne di
cendo tēpus absumā: querit priore patrono causam defendēte, nunq; perorari potuisse: non
patiar istā manere suspitionē, nos rem iudicari nolle. Nec illud mihi arrogabo, me posse cau
sam cōmodius demonstrare, q̄ antea demonstrata sit. neq; tamē tam multa verba faciā, propter
ea q̄ & ab illo qui tum dixit, informata iam causa est, & a me qui neq; excogitare, neq; pro
nunciare multa possum, breuitas postulat, quę mihi metipsi amicissima est. Faciā quod te sæ
pe animaduerti facere Hortensii, totā causę meę dictionem certas in partes diuidam. Tu id
semper facis, quia semp potes. ego in hac causa faciā, propterea q̄ in hac videor posse facere,
quod tibi natura dat vt semper possis, id mihi causa dat vt hodie possim. Certos mihi fines
terminosq; constituam, extra quos egredi non possim, si maxime velim, vt & mihi sit propo
sitū de quo dicā, & Hortensius habeat exposita, ad quę respondeat, & tu C. Aquiliū iam ante
animo prospicere possis, qbus de rebus auditurus sis. Negamus te bona P. Quintiū Sexte
Neui possedisse ex edicto pratoris. In eo sponsio facta est. Ostendā primū causam non fuisse,
cur a pratore postulares, vt bona P. Quintiū possideres. deinde, ex edicto te possidere nō po
tuisse, postremo, non possedisse. Quæro C. Aquiliū vosq; qui estis in consilio, vt qđ pollicitus
sim, diligēter memorię mandetis, & em rem facilius totā accipietis, si hęc memineritis: & me
facile vestra existimatione reuocabitis, si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse
circuedi. Nego fuisse causam cur postulare. nego ex edicto possidere potuisse. nego posse
dixisse. hæc tria cum docuerō, perorabo. Non fuit causa cur postulares, qui hoc intelligi po
test: quia Sex. Neui neq; ex societatis ratione, neq; priuatim quicq; debuisset Quintius. quis
huic rei testis est: idem qui acerrimus aduersarius. in hac re te in quā testē Neui citabo, an
num & eo diutius post mortē C. Quintiū fuit i Gallia tecū simul Quintius, doce te petiisse
ab eo istā nescio quam innumerabilem pecuniam, doce aliquando mentionē fecisse, dixisse de
beri, debuisset concedā. Moritur C. Quintius, qui tibi, vt ais, certis nominibus grandem pecu
niā debuit. hæres eius P. Quintius i Gallia ad te ipsum venit in agrū cōmunē, eo deniq; vbi
nō modo res erat, sed ratio quoq; omnis, & oēs literæ. quis tā dissolutus in re familiari fuis
set: quis tam negligēs: quis tam tui Sexte dissimilis: qui cū res ab eo, qđ cōtraxisset, recessis
set, & ad hæredē peruenisset, non hæredē cum primum vidisset, certiorē faceret: appelleret:
rationē afferret: si quid in controuersia veniret, aut intra parietes, aut summo iure experire
tur: Ita ne est: quod viri optimi faciūt, si q suos ppinquos ac necessarios charos & hęcnestos
esse atq; haberi volūt, id Sex. Neui nō faceret: qui vsq; eo feruet fertq; auaritia, vt de suis
cōmodis velit aliquā partem amittere, ne quā partē huic propinquo suo vilius ornamenti re
linquat. & is pecuniā si qua deberetur non peteret, qui quia quod debitū nunq; est, id datum
nō est, non pecuniā modo, verū etiā hominis propinqui sanguinē vitāq; eripere conat: Huic
tu molestus esse videlicet noluisti, quē nunc respirare libere nō finis: quē nunc interficere ne
farie cupis, eū tū pudēter appellare nolebas: Ita credo, hominē propinquū, tui obseruantē,
virū bonū, pudēte, maiore natu, nolebas, aut nō audebas appellare. sæpe, vt fit, cū ipse te cō
firmasset, cū statuisset de pecunia mentionē facere, cū paratus meditatufq; venisses, homo tim
midus, virginali verecundia, subito ipse te retinebas, excidebat repente oratio, cum cuperes

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

causam

appellare, non audebas, ne inuitus audiret. id erat profecto. credamus hoc, Sex. Neuius, cuius caput oppugnet, eius auribus pepercisse. Si debuisset Sexte, petisses statim: si non statim, paulo quidem post: si non paulo, at aliquando, sex quidem illis mensibus profecto: anno vertere sine controversia, anno & sex mensibus vero, cum tibi quotidie potestas hominis fuisset admonendi, verbum nullum facis: biennio iam confecto fere appellas. quod tam perditus ac profusus nepos, non adesa iam, sed abundantiam pecunia sic dissolutus fuisset, ut fuit Sex. Neuius: cum hominem nomino, satis mihi videor dicere. debuit tibi C. Quintius, nunquam petisti, mortuus est ille, res ad heredem venit: cum eum quotidie videres, post biennium denique appellas. dubitabit utrum sit probabilis, Sex. Neuius statim si quod deberet, petiturum fuisset: an ne appellaturum quidem biennio? Appellandi tempus non erat: at tecum anno plus vixit. in Gallia agere non potuit: at & in provincia ius dicebat, & Romae iudicia fiebant. Restat, ut aut summa negligentia tibi obstiterit, aut unica liberalitas. si negligentiam dices, mirabimur. si bonitatem, ridebimus. neque propterea quod possis dicere inuenio. Satis est argueri nihil esse debitum Neuius, quod tamen nihil petiuit, quod si hoc ipsum quod nunc facit, ostendo testimonio esse, nihil deberi: quod enim nunc agit Sex. Neuius: qua de re controversia est: quod est hoc iudicium, in quo iam biennium versamur: quod negotium gerit, in quo ille tot & tales viros defatigat: pecuniam petit. nunc denique: verumtamen petit. audiamus, de rationibus & controversiis societatis vult diiudicari. sero. verum aliquando tamen concedam. Non inquit id ago C. Aquili, neque in eo nunc laboro, pecunia mea tot annos vitium P. Quintius. utat sane. non peto, quod igitur pugnas: an, quod sepe multis in locis dixisti, ne in ciuitate sit: ne locum suum quem adhuc honestissime defendit, obrineat: ne numeret inter viuos: decernat de vita & ornamentis suis omnibus: apud iudicem causam priore loco dicat: & ea cum orarit, tum denique vocem accusatoris audiat: quid hoc quo pertinet: ut ocyus ad tuum pervenias: at, si id velles, iam pridem actum esse poterat, ut honestiore iudicio consistere: at sine summo scelere P. Quintium propinquum tuum iugulare non potes, ut facilius iudicium sit: at neque C. Aquilius de capite alterius libenter iudicat, & Q. Hortensius contra caput non didicit dicere. Quid a nobis autem C. Aquili refertur: pecuniam petit, negamus deberi. iudicium fiat statim, non recusamus. nunquam praeterea: si verumtamen ut res iudicio facto parata sit, iudicatum solvi satis accipiat, quibus a me verbis satis accipiet, iisdem ipse quod peto, satisfacet. actum iam potest esse C. Aquili, iam tu potes discedere liberatus molestia prope dicam non minore, quam Quintius. Quid agimus Hortensius: quod de hac conditione dicimus: possumus aliquando depositis armis, sine periculo fortunarum, de re pecuniaria disceptare: possumus ita re nostra persequi, ut hominis propinqui caput incolume esse patiamur: possumus petitoris personam capere, accusatoris deponere: Immo inquit abs te satis accipiam, ego autem tibi non satisfidabo. quis tandem nobis ista iura tam aequa describit: quis hoc statuit, quod aequum sit in Quintium, id iniustum esse in Neuium: Quintii bona inquit ex edicto praetoris possessa sunt, ergo id ut confitear, postulas: ut quod nunquam factum esse iudicio defendimus, id perinde quasi factum sit, nostro iudicio confirmemus. inveniri ratio C. Aquili non potest, ut ad suum quisque proprium sine cuiusque dedecore, infamia, pernicieque perveniat: Profecto si quid deberetur, peteret, non omnia iudicia fieri mallet, quam unum illud unde haec omnia nascuntur. Qui inter tot annos ne appellaret quidem Quintium, cum potestas esset agendi quotidie: qui quo tempore primum male agere coepit, in vadimonii differendis tempus omne consumpsit: qui postea quoque vadimonium missum fecerit, hunc per insidias vi de agro communi deiecerit: qui, cum de re agendi nullo recusante potestas fuisset, spem de probro facere maluerit: qui cum reuocetur ad id iudicium unde haec nata sunt omnia, conditionem aequissimam repudiet, fateatur se non pecuniam sed vitam & sanguinem petere, is non hoc palam dicit: mihi si quid deberetur peterem, atque adeo iam pridem abstulisset, nihil hoc tanto negotio, nihil tam invidioso iudicio, nihil tam copiosa aduocatione uterer, si petendum esset. extorquendum est inuito atque ingratis, quod non debet: eripiendum atque exprimendum est: de fortunis omnibus P. Quintius deturbandus est: potentes, disertis, nobiles omnes aduocandi sunt, adhibenda vis est veritati, minae iactentur, pericula intenduntur, formidines opponantur, ut his rebus aliquando victus & perterritus ipse cedat. Quae mehercule omnia, cum quod contra pugnet, video, & cum illum confessum considero, adesse atque impendere videntur, neque vitari villo modo posse. cum autem ad te C. Aquili oculos animumque retuli, quo maiore conatu studioque agitur, eo leuiores infirmioraque existimo. Nihil igitur debuit, ut tu ipse praedicas. Quid si debuisset: continuo ne causa fuisset, cur a praetore postulares, ut bona possideres: non opinor id quidem, neque ius esse, neque cuique expedire, Quid igitur demonstrat: vadimonium sibi ait

Iteratio Superioris Syllogismi.

Propositio 1

Assumptio 2

Complexio 3

Alia propositio

an. b. i. v.

an. b. i. v.

an. b. i. v.

antecedens antihymeratis

consequens

Ingratis.

II argumentum, quod vadimonium non deseruit Quintius

Oratio

Vide an
fieri potest
qd dicit.

esse desertū. Anteq̄ doceo id factū nō esse: libet mihi C. Aquili ex officii ratione, atq; ex oīm consuetudine rem ipsam & factū simul Sex. Neuii considerare. ad vadimonii nō venerat vt ais, is quicum tibi affinitas, societas, omnes deniq; causæ, & necessitudines veteres intercedebāt. illico ne ad Prætorē ire cōuenit: cōtinuo ne verū fuit postulare: vt ex edicto bona possidere liceret: ad hæc extrema & inimicissima iura tā cupide decurrebas, vt tibi nihil in posterū, qd grauius atq; crudelius facere posses, reseruares: nā qd homini potest turpius, qd vero miserius, aut acerbius vsu venire: qd tātum euenire dedecus: que tāta calamitas inueniri potest: Pecuniā si cuipiā fortuna ademir: aut si alicuius eripuit iniuria: tamē dū existimatio est integra, facile cōsolatur honestas egestatē. at nō nemo aut ignominia affectus, aut iudicio turpi cōuictus, bonis qdē suis vtitur: alterius opes, id qd miserimū est, non expectat. hoc tamen in miseris adiumento & solatio subleuat. Cuius vero bona venierūt, cuius non modo illē amplissime fortunē, sed etiā victus vestitusq; necessarius sub præcone cū dedecore subiectus est, is nō modo ex numero viuorū exturbat: sed, si fieri potest: infra etiam mortuos mādatur. Etenim mors honesta sepe vitā quoq; turpē exornat: vitā turpis ne mortū quidē honeste locū relinquit. Ergo hercule cuius bona ex edicto possident, huius omnis fama, & existimatio cū bonis simul possidetur. de quo libelli in celeberrimis locis pponunt, huic ne perire quidem certe tacite obscureq; concedit. cui magistri fiunt, & domini constituunt, qui qua lege & qua cōditiōne pereat, pronūciēt, de quo homine præconis vox p̄dicat, & p̄ciū cōficit, huic acerbissimū viuo vidētiq; funus ducit. si funus id habēdū sit, quo nō amici cōueniūt ad exequias cohonestādas, sed bonorū emptores, vt carnifices, ad reliquias vite lacerādas, & distrahēdas. Itaq; maiores nostri raro id accidere voluerūt: Prætores, vt cōsiderate fieret, cōparauerunt. viri boni cū palā fraudant, cū experiūdi potestas nō est, timide tamē & pederēt istuc descēdūt, vi ac necessitate coacti, inuiti, multis vadimoniis desertis, sepe illusi ac destituti. cōsiderant em̄ quid & quantū sit, alterius bona p̄scribere. Iugulare ciuē ne iure qdē qsq; bonus vult: mauult em̄ cōmemorare se, cū posset p̄dere, p̄percisse, q̄ cū parcere potuerit, perdidisse. Hæc in hoīes alienissimos, deniq; inimicissimos, viri boni faciūt, & hoīm existimatiōis, & cōmunis humanitatis causa, vt cū ipsi nihil alteri sciētes incōmodarint, nihil ipsis iure incommodi cadere possit. Ad vadimonii nō venit, quis: propinquus. si res ista grauissima sua spōte videret, tamē eius atrocitas necessitudinis noīe leuaret. ad vadimonii nō venit, quis: socius. etiā grauius aliqd ei deberes concedere, q̄cū te aut voluntas cōgregasset, aut fortuna cōiunxisset. ad vadimonii nō venit, quis: is qui tibi p̄sto semp fuit. ergo in eū q̄ semel hoc cōmisit, vt tibi p̄sto nō esset, omnia tela cōiecisti, que parata sunt in eos, q̄ permulta male agēdi causa fraudandiq; fecerunt. Si de p̄diis tuis ageret Sex. Neui, si in paruula re captionis aliqd verrerere, nō statim ad C. Aquiliū, aut ad eorū aliquē, qui cōsulant, cōcurrisses: cū ius amicitie, societatis, affinitatis ageret, cū officii rationē atq; existimationis duci cōueniret, eo tēpore tu nō modo ad C. Aquiliū, aut L. Lucullū, Sed ne ipse quidē te cōsuluisti, sed ne ipse quidem ad te retulisti, ne hæc quidē tecū locutus es, horē duē fuerunt, Quintius ad vadimonii nō venit, quid ago? Si mehercule hæc tecū duo verba fecisses, qd ago: respirasset cupiditas, atq; auaritia paululū, aliquid loci rationi & cōsilio dedisses, tu te collegisses, nō in eā turpitudinē venisses, vt hoc tibi esset apud tales viros confitēdū, qua tibi vadimonii nō sit obitum, eadē te hora consilium cōpisse, hoīs p̄ping fortunā funditus euertere. Ego p̄ te nunc hoc consulo post tēpus in aliena re, qd tu in tua re, cum tēpus erat, consulere oblitus es. quæro abs te C. Aquili, L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle, vadimonii mihi nō obiit quidā socius & affinis meus, q̄cū mihi necessitudo vet̄s, cōtrouersia de re pecuniaria recēs, intercedit: postulo ne a prætore, vt eius bona mihi possidere liceat: an cū Romæ domus eius, vxor, liberi sint, domū potius denunciē: quid est qd hac tādē de re vobis possit videri: profecto si recte vestra bonitatē atq; prudētiā cognouī, non multum me fallit, si consulamini, quid sitis responsuri. primum expectare: deinde si latitare, ac diutius ludificare videatur, amicos conuenire, quarere quis p̄curator sit, domū denunciare. dici vix potest q̄ multa sint, quæ respondeatis ante fieri oportere, q̄ ad hanc rationē extremā necessariā deuenire. Quid ad hæc Neui? ridet scilicet nostrā amentia, q̄ in vita sua rationē summī officii desideremus, & instituta bonorū virorum requiramus. quid mihi inquit cum ista summa sanctimonia, ac diligentia: viderint inqt ista officia viri boni. de me ista cōsiderēt, nō qd habeā, sed qbus reb⁹ inuenerim querāt, & quēadmodū natus, & quo pacto educatus sim. Memini, vetus est de scurra, multo facilius

De scurra
diues.

diuicē, q̄ patrēfamilias fieri posse. hęc ille si verbis non audent, re quidem vera palam loquit̄. Etenim si vult virorū bonorū instituto viuere, multa oportet discat, atq; dediscat, quorū illi etati vtrūq; difficile est. Nō dubitauit iquit cū vadimonium desertū esset, bona proscribere, improbe, verū, quoniam tu id tibi arrogas, & cōcedi postulas, concedamus, quid si nunq̄ deseruit: si ista causa abs te tota per summā fraudē & malitiā ficta est: si vadimonium omnino tibi cum P. Quintio nullū fuit: quo te nomine appellemus: improbū: at etiā si desertum vadimonium esset: tamē in ista postulatione & proscriptione bonorū improbissimus reperiebatur, nū malitiosum: negas, fraudulentū: iam id quidē arrogas tibi, & præclarū putas, audacem: cupidū: p̄fidiosum: vulgaria & obsoleta sunt, res autē noua & inaudita, quid ergo est: vereor me hercule, ne aut grauioribus vtar verbis, q̄ natura fert, aut leuioribus, q̄ causa postulat. Ais esse vadimonium desertū, quæsiuit a te statim, vt Romā rediit Quintius, quo die vadimonium istuc factū esse diceres, respōdisti statim nonis Februarii, discedēs in memoriā rediit Quintius quo die Roma in Galliā profectus sit, ad Ephemeridē reuertit̄, inuenit̄ dies profectionis, pridie Cal. Februarii, nonis Februarii si Romæ fuit, causę nihil dicimus, quin tibi vadimonium promiserit, quid: hoc inueniri qui potest: profectus est vna L. Albius homo cū primis honestus, dicet̄ testimoniū, profecti sunt familiares & Albiū & Quintiū, dicet̄ hi quoq; testimoniū, literę P. Quintii, testes tot, q̄bus oībus causa iustissima est cur scire potuerint: nulla, cur metiant̄, cū a stipulatore tuo cōparabunt̄, & in hac eiusmodi causa P. Quintius laborabit: & diutius in tanto metu miser periculoq; versabit̄: & vehemētius eū gratia aduersarii perterrebit, q̄ fides iudicis consolabitur: vixit enim semp̄ inculte atq; horride, natura tristi ac recōdita fuit, non ad solariū, nō in cāpo, non in conuiuiis versatus est, id egit, vt amicos obseruatia, rē parsimonia retineret, antiquā officii rationē dilexit, cui⁹ splendor oīs his moribus oboleuit. At si in causa pari discedere inferior videret̄, tñ esset nō mediocriter cōquerēdū, nūc in causa superiore, ne vt par qdē sit, postulat: inferiorē eē patit̄: dūtaxat vsq; eo, ne cū bonis, fama, fortunisq; oīb⁹ Sex. Neuii cupiditati crudelitatiq; dedat̄. Docui qd̄ primū pollicit⁹ sum C. Agli, causam oīno cur postularer, nō fuisse, q; neq; pecunia debebat: & si maxie deberet, cōmissum nihil esset, quare ad istā rationē perueniret̄. Attende nunc, ex edicto prætoris, bona P. Quintii possidere nullo modo potuisse. **TRACTA EDICTUM. QVI FRAVDATIONIS CAUSA. Nō est is Quintius, nisi latitarit, q̄ ad negotiū suū relicto pcuratore proficiscit̄. CUI HAERES NON EXTABIT. Ne is quidem. QVI EXILII CAUSA SOLVM VERTERIT.**

Quo tēpore existimas oportuisse Neui absentē Quintiū defendi: aut quomodo: tū, cū postulabas, vt bona possideres, nemo affuit, neq; em̄ quisq; diuinare poterat, te postulatū, neq; quęq; attinebat id recusare, qd̄ Præ. nō fieri, sed ex edicto suo fieri iubebat, q̄ locus igit̄ absentis defendēdi pcuratori primus datus est: cū p̄ scriberbas, ergo affuit, nō passus est, libellos deiecit Sex. Alphen⁹, q̄ prim⁹ erat officii grad⁹, seruatus est a pcuratore summa cū diligētia, videamus quæ deinde sint consecuta. Homine P. Quintii deprehendit̄ in publico, conaris abducere, nō patitur Alphenus, vi tibi ademit, curat vt domū reducat̄ ad Quintiū, hic quoq; summe cōstat procuratoris diligētis officii. Debere tibi dicit̄ Quintiū: procurator negat, vadari vis: promittit̄, in ius vocas: sequitur, iudiciū postulas: nō recusat, qd̄ aliud sit absentē defendi, ego nō intelligo. At quis erat procurator: credo aliquē eiectū hominē, egētē, litigiosum, improbū, qui posset scurræ diuitis quotidianū conuiciū sustinere, nihil minus. Eques Ro. locuples, sui negotii bene gerēs, deniq; is quē quoties Neuius in Galliā profectus est, procuratorē Romæ reliquit, & audes Sex. Neui negare absentē defensum esse Quintiū, cū eū defenderit idē, q̄ te solebat: & cū is iudiciū acciperet pro Quintio, cui tu & rē & famā tuā cōmendare proficiscens, & cōcredere solebas, conaris hoc dicere, neminē extitisse q̄ Quintiū iudicio defenderet: Postulabā inq; vt satisfidaret, iniuriā postulabas, ita videbare, reculabat Alphen⁹, ita, verū prætor decernebat, tribunū igit̄ appellabatur, hic te inquit teneo, non est istud pati, neq; iudicio defendere, cum auxiliū a tribuni petas. Hoc ego, cum attēdo qua prudētia sit Hortēsius, dicturū esse eū non arbitror: cū aut̄ antea dixisse audio, & causam ipsam cōsidero, qd̄ aliud dicere possit, nō reperio, fateatur enim libellos Alphenum deiecis̄se, vadimonium promississe, iudiciū quin acciperet in ea ipsa verba, quę Neuius edebat, nō recusasse: ita tamē more & instituto p̄ magistratū, qui auxiliū causa constitutus est. Aut hac facta non sint, necesse est, aut C. Aquilius talis vir iuratus hoc ius in ciuitate cōstituat: cui⁹ pcurator nō omnia iudicia acceperit, quę q̄q; in verba

Ephemeris.

Oratio

postularit: cuius procurator a Pretore ad Tribunos appellare ausus sit: eum non defendi: eius
 bona recte possideri posse: ei misero, absentem, ignaro fortunarum suarum, omnia vite ornamenta
 ta per summum dedecus, & ignominiam diripi convenire. Quod si probari nemini potest: illud certe
 probari omnibus necesse est: defensum esse iudicio absentem Quintium. Quod cum ita est: ex edicto
 bona possessa non sunt. At enim Tr. pl. ne audierunt quidem, fateor, si ita est, procuratorem decre-
 to Pr. R. oportuisse parere. Quid si M. Brutus intercessurum se dixit palam: nisi quid inter ipsum
 Alphenum & Neviium conveniret: videtur ne intercessisse appellatio tribunorum: non more sed auxilii
 causa: quid deinde fit? Alphenus ut omnes intelligere possent: iudicio defendi Quintium: nequa
 subesse posset aliena aut ipsius officio, aut huius existimatione suspitio: viros bonos complu-
 res advocat: testatur isto audiente, se pro communi necessitudine id primum petere: ne quod atrociter
 us in P. Quintium absentem sine causa facere conetur. sin autem inimicissime atque infestissime con-
 tendere pseueret: se paratum esse omni recta atque honesta ratione defendere. quod petat, non de-
 bere, se iudicio, id quod edat, accipere. Eius rei conditionisque tabellas obsignaverunt viri boni com-
 plures. res in dubium venire non potest. fit rebus omnibus integris, neque prescriptis, neque possessis
 bonis, ut Alphenus permittat Nevium sisti Quintium. venit ad vadimonium Quintius. tacet
 res in controversiis isto calumniante biennium: usque dum inveniret, qua ratione res ab usitata con-
 suetudine recederet: & in hoc singulare iudicium causa omnes concluderet. Quod officium Aqili com-
 morari procuratoris potest, quod ab Alphenone preteritum esse videatur. Quid afferet quare P. Quintius
 absens negat esse defensum: an vero id quod Hortensium, quia nuper iniicit: & quia Nevius semper id cla-
 mitat: diciturum arbitror: non fuisse Nevium parum certationem cum Alphenone, illo tempore, illis domi-
 nantibus: Quod si velim confiteri: illud opinor concedet: non procuratorem P. Quintium neminem
 fuisse: sed gratiosum fuisse. Mihi autem ad vincendum satis est, fuisse procuratorem, quicum experiri
 posset, qualis is fuerit: si modo absentem defendebat per ius & magistratum: nihil ad rem arbitror
 pertinere. Erat inquit illarum partium. Quid nisi: qui apud te esset educatus: quem tu a puero sic in-
 stituisse, ut nobili, ne gladiatorum quidem hereret: sicut tu semper summe concupisti. idem volebat
 Alphenus: ea re tibi cum eo parum contentio erat. Brutum inquit erat familiaris. itaque is intercede-
 bat. Tu contra Burrienem: qui iniuriam decernebat: omnem denique illorum, qui tunc & poterant per vim &
 scelus plurimum: & quod poterant id audebant. An omnes tu istos vincere volebas: quia nunc tu ut vincas
 tantopere laboras: aude id dicere, non palam, sed his ipsis quos advocasti. tamen nolo eam rem
 commemorando renovare: cuius omnino rei memoriam omnem tolli funditus ac deleri arbi-
 tror oportere. Vnum illud dico: si propter partium studium potens erat Alphenus: potentis-
 simus Nevius, si frater gratia postulabat aliquid iniquius Alphenus: multo iniquiora Ne-
 vius impetrabat. Neque enim inter studium vestrum, quicquam, ut opinor, interfuit ingenio, vetusta-
 te, artificio, tu facile vicisti. Ut alia omittam: hoc satis est. Alphenus cum his, & propter eos
 perierit: quos diligebat. Tu postquam, quae tibi erant amici, non poterant vincere: ut amici tibi essent, quae
 vincebant: effecisti. Quod si tum par tibi ius cum Alphenone fuisse non putas, quia tum aliquem
 contra te advocare poterat: quia magistratus aliquis reperiebatur: apud quem Alpheni causa
 consisteret: quid hoc tempore Quintio statuendum est: cui neque magistratus adhuc equus inveni-
 tus est: neque iudicium redditum est usitatum: non conditio, non sponsio, non denique vlla unquam inter-
 cessit postulatio, mitto equa: verum ante hoc tempus, ne fando quidem audita. De re pecuniaria
 cupio contendere, non licet. At ea controversia est, nihil ad me attinet: causam capitis dicas
 oportet, accusa: ubi ita necesse est. Non inquit, nisi tu ante nouo modo priore loco dixeris.
 dicendum necessarium est, restituendam horam ad arbitrium nostrum. Iudex ipse arcessetur. Quid tum
 tu aliquem patronum inuenies hominem aut qui officii: qui splendorem nostrum & gratiam negligat?
 Pro me pugnabit L. Philippus, eloquentia, grauitate, honore, florentissimus civitatis: dicit
 Horrensus excellens ingenio, nobilitate, existimatione. Aderunt autem homines nobilissimi, ac
 potentissimi, quorum frequentiam & consessum non modo P. Quintius, qui de capite decernit, sed
 quivis, quae extra periculum sit: perhorrescat. Haec est iniqua certatio: non illa qua tu contra Al-
 phenum equitabas. huic ne ubi consisteret quidem contra te locum reliquisti. Quare aut do-
 ceas oportet: Alphenum negasse se procuratorem esse: non deiecisse libellos: iudicium accipere non
 voluisse: aut, cum haec facta sint: ex edicto te bona P. Quintii non possedisse concedas. Etenim si ex edi-
 cto possedisti: quomodo cur bona non venierint: cur ceteri spouses & creditores non conuenerint?
 nemo ne fuit cui deberet Quintius? fuerunt: & complures fuerunt: propterea quod C. frater aliquan-
 tum eris alieni reliquerat. Quid ergo est: homines erant ab hoc omnes alienissimi: & his debeba-

tur, neq; tñ quisq; inuētus est tā insignite improbus, q; violare P. Quintii existimationē absen-
tis auderet. vnus fuit, affinis, socius, necessarius, Sex. Neuius: qui, cū ipse vltro deberet, quasi
eximio premio sceleris exposito, cupidissime cōtenderet: vt p se afflictū atq; euersum propin-
quū suū nō modo honeste partis bonis, verū etiā cōmuni luce priuaret. vbi erāt ceteri credi-
tores: deniq; hoc tpe vbi sunt: quis est qui fraudatiōis causa latuisse dicat: quis q; absentē de-
fensum neget esse Quintiū: nemo inuenitur. At contra oēs, quibuscū ratio huic aut est, aut
fuit, sunt: defendunt: fides huius multis locis cognita ne perfidia Sex. Neuii derogetur: la-
borant. In huiusmodi spōsionem, testes dare oportebat, ex eo numero: qui hęc dicerēt, vadi-
moniu mihi deseruit: me fraudauit: a me nominis eius, qd inficiatus esset, diem petiuit: ego
experiri nō potui: latitauit: procuratorē nullū reliquit. horū nihil dicitur. parant testes. qui
hęc dicāt. verū opinor viderimus, cū dixerint. vnū tñ hoc cogitēt: ita se graues esse: vt, si ve-
ritatem volēt retinere: grauitatem possint obtinere. si eam negligent: ita leues sint, vt oēs
intelligāt, nō ad obrinēdum mēdaciū, sed ad verū probādum, auctoritatē adiuuare. Ego hęc
duo quero, primū qua rōne Neuius susceptū negotiū nō trāsegerit, hoc est cur bona, quę ex
edicto possidebat, nō vēdiderit. Deinde cur ex tot creditorib; aliis ad istā rōnē nemo acces-
serit, vt necessario confiteare, neq; eorū tā temerariū quęq; fuisse, neq; teipm id qd turpissime
suscepisses, pseuerare & trāfigere potuisses. Quid si tu ipse Sex. Neuii statuisti bona P. Quintii
ex edicto possessa nō eē: opinor tuū testimoniū, qd in aliena re leue esset: id in tua, qm cōtra
te est: grauissimū debet esse. Emisti bona Sex. Alpheni L. Sylla Dictatore vendente: sociū tibi
in huius bonis edidisti Quintiū. Plura non dico. cū eo tu voluntariā societate coibas: qui te
in hereditaria societate fraudarat: & cū iudicio tuo cōprobabas, quę spoliatum fama fortu-
nisq; oibus arbitrabare. Diffidebā mehercule C. Aquili satis aīo certo & cōfirmato me pos-
se in hac causa cōsistere: sic cogitabā: cū contra dicturus esset Hortensius: & cū esset attente
auditurus Philippus: fore vtī permultis in reb; timore prolaberer. Dicebā huic Q. Roscio,
cuius soror est cū P. Quintio: cū a me peteret: & summe cōtenderet: vt propinquū suū defen-
derē: mihi perdifficile esse cōtra tales oratores nō modo tātā causam perorare: sed oīno ver-
bum facere conari. cū cupidius instaret, hominī p amicitia familiaris dixi: mihi videri ore
durissimo esse, qui presente eo gestū agere conaretur, qui vero cū ipso contenderēt: eos etiā
si quid antea recti aut venusti habere visi sunt, id amittere. ne qd mihi eiusmodi accideret:
cū contra talē artificē dicturus essem: me vereri. Tum mihi Roscius & alia multa confirmā-
di mei causa dixit, & mehercule si nihil diceret: tacito ipso officio: & studio, qd habebat erga
propinquū suū: quēuis cōmoueret. Etem cū artifex eiusmodi sit: vt solus dignus videat eē:
qui in scena spectetur: tum vir eiusmodi est, vt solus dignus videatur: qui eo nō accedat. Ve-
rū tamē, quid si inquit habes eiusmodi causam, vt hoc tibi planū sit faciendū: neminē esse, qui
possit biduo, ad summū triduo, septingēta millia passuū ambulare: tamē ne vereris vt possis
hęc cōtra Hortensiu cōtendere: minime inquā. Sed quid id ad rē: Nimirū inquit in eo causa
cōsistit. Quomodo? Docet me eiusmodi rē, & factū simul Sex. Neuii: qd si solū proferret, sa-
tis esse deberet. Qd, abs te C. Aquili, & a vobis qui adestis in cōsilio, queso, vt diligēter attē-
datis: profecto intelligetis, illinc ab initio cupiditatē pugnasse, & audaciam: hinc veritatē, &
pudorē, quoad potuerit, restitisse. Bona postulas vt ex edicto possidere liceat, quo die: te ipm
Neui volo audire: volo inauditū facinus, ipsius, qui id cōmisit, voce cōuinci. Dic Neui diē,
ante. V. Calend. intercalares. bene agis, q; lōge est hinc in saltū vestrū Gallicanū: Neui te ro-
go. DCC. millia passuū. Optime. De saltu deicitur Quintius, quo die: possum; hoc quoq; ex
te audire: quid taces: dic inquā diē. pudet dicere. intelligo. verū & sero, & nequicq; pudet.
deicitur de saltu C. Aquili pridie Cal. intercalares. biduo post, aut, vt statim de iure aliquis
cōcurrerit: nō toto triduo. DCC. millia passuū cōficiūtur. O rem incredibilē, O cupiditatem
incōsideratā: O nunciū volucrē. at ministri & satellites Sex. Neuii Roma trans Alpeis in Se-
busianos biduo veniūt. O hoīem fortunatū: qui eiusmodi nuncios seu potius Pegasos habe
at. Hic ego si Crassi oēs cū Antoniis existāt: si tu L. Philippe, qui inter illos florebas: hęc cau-
sam voles cū Hortensio dicere, tamē superior sim necesse est. Nō em, quēadmodum putatis:
omnia sunt in eloquētia. est quedā tamen ita perspicua veritas, vt eā infirmare nulla res pos-
sit. an anteq; postulasti, vt bona possideres: misisti, q; curarēt vt dominus de suo fundo a sua
familia vi deiceretur: Vtrūlibet elige. alterū incredibile est: alterū nefarium, & ante hoc tē-
pus vtrūq; inauditū. Septingēta millia passuū vis esse decursa biduo: dic. negas: ante igitur

Oratio

misiſti. malo. Si. n. illud dicerēs, improbe mēiri viderere. Cum hoc cōfiteris, id te admisiſſe concedis, qđ ne mendacio quidē tegere poſſis. Hoc cōſiliū Aquiliū & talibus viris tam cupidum, tam audax, tam temerariū probabitur: quid hęc amētia: quid hęc feſtinatio: quid hęc immatutitas tāta ſignificat: nō vim: nō ſcelus: nō latrocinium: nō deniq; omnia potius q̄ ius, q̄ officiū, q̄ pudorē: Mittis iniuſſu Prętoris. quo cōſilio: iuſſum ſciebas: quid: cum iuſſiſſet, tum mittere nōne poteras: Poſtulatorus eras. Quando: poſt dies. XXX. nempe ſi te nihil impedit, ſi voluntas eadem maneret, ſi valeres, deniq; ſi viueres. Prętor iuſſiſſet. opinor ſi vellet, ſi valeret, ſi ius diceret, ſi nemo recuſaret, qui ex ipſius decreto & ſatiſdaret, & iudiciū accipere vellet. Nā per deos immortales ſi Alphenus procurator P. Quintii tibi tum ſatiſdaret, & iudiciū accipere vellet, deniq; omnia que poſtulares, facere voluiſſet, quid ageres: reuocares eum que in Gallia miſeras: at hęc quidē iam de fundo expulſus, iam a ſuis diis poenatibus pꝛęceptis eiectus, iam, qđ indigniſſimū eſt, ſuorum ſeruorū manibus nuncio atq; imperio tuo violatus eſſet. Corrigeres hęc ſcilicet tu poſtea. De cuiuſq; vita dicere audeſ, qđ hoc concedas neceſſe eſt, ita te cęcū cupiditate & auaritia fuiſſe, vt cum poſtea quid futurū eēt, ignorares, accidere aut multa poſſent, ſpem maleficii pꝛęſentis in incerto reliq; tēporis euentu collocares: Atq; hęc pꝛinde loquor, quaſi ipſo illo tēpore, cū te Prętor iuſſiſſet ex edicto poſſidere, ſi in poſſeſſionē miſiſſes, debueris aut potueris P. Quintiū de poſſeſſione deturbare. Omnia ſunt C. Aquili eiuſmodi, quiuis vt perſpicere poſſit, in hac cauſa improbitatē, & gratiā, cum inopia, & veritate cōtendere. Prętor te queadmodum poſſidere iuſſit: opinor ex edicto. Sponſio que in verba facta eſt: ſi ex edicto Pr. bona P. Quintii poſſeſſa nō ſunt. redeamus ad edictum, id quidem queadmodum iubet poſſidere: nū quid eſt cauſa C. Aquili, qui ſi longe aliter poſſedit, q̄ Prętor edixit, iſte ex edicto nō poſſederit, ego ſpōſione vicerim: nihil opinor. cognoſcamus edictum. **QVI EX EDICTO MEO IN POSSESSIONEM VENIT.** De te loquitur Neui, quemadmodū tu putas. ais em̄ te ex edicto veniſſe. tibi quid facias, deſinit, te iſtituit, tibi pꝛęcepta dat. **EOS ITA VIDETVR IN POSSESSIONE ESSE OPORTERE, Quomodo: QVOD IBIDEM RECTE CVSTODIRE POTERVNT, ID IBIDEM CVSTODIANT. QVOD NON POTERVNT, ID AVFERRE ET ABDVCERE LICEBIT.** Quid tū: **DOMINVM (iq;) INVITVM DETRVDERE NON PLACET.** eum ipſum, qui fraudandi cauſa latitet: eū ipſum, que iudicio nemo defendat: eū ipſum, qui cum omnibus creditoribus ſuis male agat, inuitū de pꝛędio detrudi vetat. proficiſcenti tibi in poſſeſſionē Prętor ipſe Sex. Neui palam dicit. ita poſſideto, vt tecum ſimul poſſideat Quintius: ita poſſideto, vt Quintio ius nō auferatur. Quid: tu id quemadmodū obſeruas: mitto illud dicere, qđ qui nō latitarit, cui Romę domus, vxor, liberi, procurator eſſet, eum qui tibi vadimonium nō deſeruiſſet. hęc omnia mitto, illud dico, dñm expulſum eſſe de pꝛędio, dño a familia ſua manus allatas eē ante ſuos lares familiares. hoc dico Neuiū ne appellaiſſe quidem Quintiū, cum ſimul eſſet, experiri poſſet quotidie. deinde qđ omnia iudicia difficillima cū ſumma ſua inuidia, maximoq; periculo P. Quintii fieri mallet, qđ illud pecuniariū iudiciū, qđ vno die tranſigi poſſet: ex quo vno hęc omnia nata, & profecta eſſe concedit. Quo in loco cōditionē tuli, ſi vellet pecuniā petere, P. Quintiū iudicatum ſolui ſatiſdaturū, dū ipſe, ſi quid peteret, pari cōditione vteretur. Oſtēdi qđ multa ante fieri cōuenierit, qđ hoīs propinqui bona poſſideri poſtularent, pꝛęſertim cū Romę domus eius, vxor, liberi eēnt, & pꝛcurator eque vtriuſq; neceſſarius. Docui cū deſertū eſſe dicat vadimonium, omnino vadimonium nullū fuiſſe: quo die hūc ſibi pꝛomiſſe dicat, eo die ne Romę quidē eū fuiſſe. id teſtibus me pollicitus ſum planū facturū, qui & ſcire deberēt, & cauſam cur mētirētur, nō haberēt. Ex edicto aut nō potuiſſe bona poſſideri, demōſtraui, qđ neq; fraudandi cauſa latitaſſet, neq; exili cauſa ſolū vertiſſe diceretur. Reliquū eſt, vt eū nemo iudicio defenderit, qđ cōtra copioſiſſime deſenſum eſſe cōtendi, nō ab hoīe alieno, neq; ab aliquo calūniatore, atq; improbo, ſed ab Equite Ro. pꝛpinquo, & neceſſario ſuo, que ipſe Sex. Neuius pꝛcuratorē relinquere antea cōſueſſet, neq; eū, ſi Tribunos appellarit, idcirco minus iudiciū pati paratū fuiſſe: neq; potētia procuratoris Neui ius ereptum. cōtra iſtū potentia ſua tum tantūmodo ſuperiorē fuiſſe, nunc nobis vix reſpirandi poteſtatē dare. Queſiui quæ cauſa fuiſſet, cur bona nō veniſſent, cū ex edicto poſſiderent. deinde illud quoq; requiſiui, qua rōne ex tot creditoribus nemo neq; tū idem fecerit, neq; nūc cōtradicat, omneſq; pro P. Quintio pugnet, pꝛęſertim cum in tali iudicio teſtimonia creditorum exiſtimentur ad rem maxime pꝛinere.

Postea sum vsus aduersarii testimonio: qui sibi eū nuper edidit sociū: quē quomodo nūc intendit: ne in viuorū quidem numero tū demōstrat fuisse. Tū illam incredibilem celeritatē seu potius audaciam protulit, cōfirmari necesse esse, aut biduo. DCC. millia passuū esse decursa, aut Sex. Neuiū diebus cōpluribus ante in possessionē misisse, q̄ postularer, vt ei liceret bona possidere. Postea recitauit edictū, qd̄ aperte dominū de p̄dīo detrudi vetaret: in quo cōstitit Neuiū ex edicto nō possidisse, cū cōfiteretur ex p̄dīo vi detrusum esse Quintiū. Oīa autē bona possessa nō esse cōstitui, q̄ honorū possessio spectet nō in aliqua parte, sed in vniuersis, quę teneri ac possideri possint. Dixi Romę domū fuisse, quo iste ne aspirarit qd̄: seruos cōplures, ex quibus iste possederit neminē, ne attigerit quidē. vñ fuisse quem attingere conatus sit, prohibitū fuisse, quieuisse. In ipsa Gallia cognostis in p̄dīa priuata Quintiū Sex. Neuiū nō venisse. Deniq; ex hoc ipso saltu, quem per vim expulso socio possedit, seruos priuatos Quintiū nō omnes eiectos esse. Ex quo, & ex ceteris dictis, factis, cogitatisq; Sex. Neuii, quiuis pōt intelligere istū nihil aliud egisse, neq; nunc agere, nisi vt per vim, per iniuriā, per iniquitatē iudicii, torū agrū qui cōmunis est, suū facere possit. Nūc causa perorata, res ipsa & periculi magnitudo C. Aquili cogere videt, vt te, atq; eos, q̄ tibi in consilio sunt, obsecret, obtesteturq; P. Quintius per senectutē ac solitudinē suā, nihil aliud, nisi vt vestra naturę bonitatē obsequamini: vt cū veritas cū hoc faciat, plus huius inopia possit ad misericordiā, q̄ illius opes ad crudelitātē. Quo die ad te iudicē venimus, eodē die illoꝝ minas, quas ante horrebamus, negligere cœpimus. Si causa cū causa cōtenderet, nos nostrā perfacile cuius p̄baturus statuebamus, q̄ vitæ ratio cū rōne vitę decerneret. Idcirco nobis etiā magis te iudicē opus esse arbitrati sumus. Ea res em̄ nūc in discrimine versat, vtrū ne possit se cōtra luxuriē, ac licentiā, rusticana illa atq; inculta parsimonia defendere, an deformata atq; ornamenti oibus spoliata, nuda cupiditatē, petulantēq; addicat. Nō cōparat se tecum gratia P. Quintius Sex. Neui, nō opibus, nō facultate cōtēdit, omnis tuas artes, q̄bus tu magnus es, tibi cōcedit. Fatetur se nō belle dicere, nō ad voluntatem loqui posse, nō ab afflictā amicitia transfugere, atq; ad florentē aliā deuolare, nō profusis sumptibus viuere, nō ornare magnifice splendideq; cōuiuū, nō habere domū clausam pudori & sanctimonie, patetē atq; adeo expositā cupiditatē & voluptatibus. cōtra sibi officiū, fidē, diligentia, vitā omnino semp horridā, atq; aridā cordi fuisse. ista superiora esse, ac plurimū posse his moribus sentire. Quid ergo est: nō vsq; eo tñ vt in capite fortunisq; hoīm honestissimorū dominetur hi, qui relicta bonorū viroꝝ disciplina, & questū & sumptū Galloni sequi maluerūt: atq; etiā, qd̄ in illo nō fuit, cū audacia perfidiāq; vixerūt. Si licet viuere eū, quem Sex. Neuius nō vult, si est hominī honesto locus in ciuitate inuito Neuiō, si fas est respirare P. Quintiū cōtra nutū ditionēq; Neuii, si quę pudore ornata sibi peperit, ea potest cōtra petulantia te defendente obtinere, spes est & hūc miserū atq; infelicē aliquādo tandē posse cōsistere. sin & poterit Neuius id qd̄ libet, & ei libebit qd̄ nō licet, quid agendū est: qui deus appellandus est: cuius hominis fides implorāda est: q̄ deniq; questus, qui moeror dignus inueniri in calamitate tanta potest: Miserū est exturbari fortunis oibus: miserius est, iniuria. acerbū est ab aliquo circūueniri: acerbū, a p̄p̄nquo. calamitosum est bonis eueri: calamitosius, cū dedecore. funestū est a forti atq; honesto viro iugulari: funestius, ab eo cuius vox in p̄conio questū p̄stitit. In dignum est a pari vinci aut superiore: indignius, ab inferiore, atq; humiliore. Luctuosum est tradī alteri cū bonis: luctuosius, inimico. Horribile est cām capitis dicere: horribilius, priore loco dicere. Omnia circūspexit Quintius, omnia periclitatus est C. Aquili: nō P̄torē modo, a quo ius impetraret, inuenire nō potuit, atq; adeo ne vnde arbitrato quidē suo postularer, sed ne amicos qd̄ Sex. Neuii, quorū sepe & diu ad pedes iacuit stratus, obsecrās per deos immortales, vt aut secū iure cōtenderēt, aut iniuriā sine ignominia sibi iponerēt. Deniq; ipsius inimici vultū superbissimū subiit, ipsius Sex. Neuii lachrymās manū apprehēdit, in propinquoꝝ bonis proscribēdis exercitatā: obsecrauit per fratris sui mortuū cinerē, per nomē p̄p̄nquitatis, per ipsius cōiugem & liberos, q̄bus p̄p̄ior P. Quintio nemo est, vt aliquā misericordiā caperet: aliqua, si nō p̄p̄nquitatis, at etatis sue, si nō hoīs, at humanitatis rōne haberet, vt secū aliquid integra sua fama, qualibet, dūmodo tolerabili cōditione transigeret. Ab ipso repudiatus, ab amicis eius nō subleuat⁹, ab omni magistratu agitatus, atq; perterritus, quē p̄ter te appellet, habet neminē. tibi se, tibi suas omnis opes fortunāq; cōmēdat, tibi cōmittit existimationē ac spem reliquę vitę. Multis vexatus cōrumeliis, plurimis iactat⁹ iniuriis,

Oratio

non turpis ad te, sed miser cōfugit. e fundo ornatissimo deiectus, ignominii omnibus appetitus, cū illū in suis paternis bonis dominari videret, ipse filie núbili dotē conficere nō posset, nihil alienū tamen vita superiore cōmisit. Itaq; te hoc obsecrat C. Aquili, vt quā existimationē, quā honestatē in iudiciū tuū prope acta iā etate decursaq; attulit, eā liceat ei secū ex hoc loco efferre, ne is, de cuius officio nemo nunq; dubitauit, sexagesimo deniq; anno de decore, macula, turpissimaq; ignominia, notetur, ne ornamentis eius omnibus Sex. Neuius p̄ spoliis abutatur, ne per te ferat, quo minus quē existimatio P. Quintium vsq; ad senectutem perduxit, eadem vsq; ad rogum prosequatur.

PRO SEX. ROSCIO AMERINO. ORATIO. II.

Cur ipse
dicat.

Exordium

REDO Ego vos Iud. mirari, quid sit, q̄ cum tot summi oratores hominesq; nobilissimi sedeant, ego potissimum surrexerim, q̄ neq; etate, neq; ingenio, neq; auctoritate sim cū his qui sedeant, cōparārus. Omnes em̄ hi, quos videtis adesse in hac causa, iniuriā nouo scelere cōflatā putant oportere defendi, defendere ipsi p̄pter iniquitatē tēporū nō audēt. ita fit, vt adsint p̄pterea, q̄ officiū sequunt, taceant autē idcirco, quia periculū metuūt. Quid ergo: audacissim⁹ ego ex omnibus: minime. at tāto officiosior q̄ ceteri: ne istius quēdam laudis ita sum cupidus, vt aliis eā p̄reptā velim. Quā me igit̄ res p̄ter ceteros impulit, vt causam Sex. Roscii recipere: quia si qs̄ isto rum dixisset, quos videtis adesse, in quibus summa auctoritas est, atq; amplitudo, si verbū de Rep. fecisset, id qd̄ in hac causa fieri necesse est, multo plura dixisse, q̄ dixisset, putaretur. Ego etiā si oīa quē dicēda sunt, libere dixerō, nequaquā tamen similiter oratio mea exire, atq; in vulgus emanare poterit. Deinde q̄ ceterorū neq; dictū obscurū potest esse p̄pter nobilitatē, & amplitudinē, neq; temere dicto cōcedi p̄pter etatē & prudentiā. Ego siqd̄ liberius dixero, vel occultū esse p̄pterea, q̄ nondū ad Rēpu. accessi, vel ignosci adolescentiē meē poterit. tamen si nō modo ignoscendī ratio, verū etiā cognoscendī cōsuetudo iā de ciuitate subla ta est. Accedit illa quoq; causa, q̄ a ceteris forsitan ita petitū sit vt dicerēt, vt vtrūvis saluo officio se facere posse arbitrarent: a me autē ii cōtenderūt, qui apud me, & amicitia, & beneficiis, & dignitate plurimū possunt: quorū ego neq; beneuolentiā erga me ignorare, nec auctoritatē aspernari, nec voluntatē negligere debeā. His de causis ego huic causē patronus extitī, non electus vnus, qui maximo ingenio, sed relictus ex omnibus, q̄ minimo periculo possem dicere: neq; vtiq; firmo p̄sidio defensus Sex. Roscius, verū vti ne omnino desertus eēt. Forsitā queratis qui iste terror sit, & q̄ tāta formido, quē tot ac taleis viros īpediat, quo minus pro capite & fortunis alterius, quēadmodū cōsueuerūt, causam velint dicere. qd̄ adhuc vos ignorare nō mirū est, propterea q̄ cōsulto ab accusatoribus, eius rei quā cōflauit hoc iudiciū, mētio facta nō est. Quē res ea est: bona patris huiusce Sex. Roscii, quē sunt sexages, quē de viro clarissimo & fortissimo L. Sylla, quē honoris causa nomino, duobus millibus nummū sese dicit emisse adolescēs vel potētissimus hoc tēpore nostrē ciuitatis L. Cornelius Chryso gonus. Is a vobis Iud. hoc postulat, vt quoniā in alienā pecuniā tā plenā, atq; p̄clarā nullo iure inuaserit, quoniāq; ei pecuniē vita Sex. Roscii obtare, atq; officere videatur, deleatis ex animo suo suspicionē oēm, metūq; tollatis. sese hoc icolumi nō arbitrat huius innocētis patrimoniū tam amplū & copiosum posse obtinere: dānato & eiecto, sperat se posse qd̄ adeptus est per scelus, id per luxuriā effundere, atq; cōsumere. Hūc sibi ex aīo scrupulū, qui se dies noctesq; stimulat, ac pūgit, vt euellatis postulat, vt ad hāc suā p̄dā tā nefariā adiutores vos p̄fiteamini. Si vobis equa & honesta postulatio videt̄ Iudices, ego cōtra breuē postulationē afferō, & (quomodo mihi persuadeo) aliquāto equiorē. Primū a Chryso gono peto, vt pecunia fortunisq; nostris cōtentus sit, sanguinē & vitā ne petat. Deinde a vobis Iudices, vt audaciū scelerī resistatis, innocētīū calamitatē leuetis, & in causa Sex. Roscii, periculū qd̄ in omnes intēditur, propulsetis. Q; si aut causa criminis, aut facti suspitio, aut quēlibet deniq; vel minima res reperietur, quamobrem videantur illi nōnihil tamen in defendendo noīe secuti: postremo si p̄ter eam p̄dā, quā dixi, quicq; aliud causē inueneritis, nō recusam⁹ quin illoꝝ libidini Sex. Roscii vita dedatur. sin aliud agitur nihil, nisi vt iis ne qd̄ defit, quibus fatis nihil est, si hoc solū hoc tēpore pugnatur, vt ad illā opimā p̄clarāq; p̄